

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดธรรมาภิบาลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2526 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2546) การศึกษาความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทราบถึงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ว่ามีลักษณะการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลมากน้อยเพียงใด ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. 2542 : 12)

ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น

สำนักงานคณะกรรมการวิจัย (2519 : 35) ระบุไว้ว่าทัศนคติจะปรากฏอยู่ในความคิดเห็น เป็นเรื่องการตัดสินใจเฉพาะประเด็นหนึ่งการเรียงลำดับจากความชอบไปทัศนคติไปถึงความคิดเห็นเป็นการก้าวจากเรื่องทั่วไปยังเรื่องเฉพาะมาเป็นความคิดเห็นขัดแย้งกับความยึดมั่นในใจตนเอง เนื่องจากความกดดันในสถานการณ์เฉพาะหน้าและความคิดเห็นมักมีผลซับซ้อนของทัศนคติหลายเรื่อง

อุทัย หิรัญโต (2519 : 26) กล่าวว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ อย่างผิวเผิน และอย่างลึกซึ้ง สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้นเป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและคิดตัวเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะอย่างซึ่งมีประจำตัวของบุคคลทุกคน ส่วนความคิดเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลาดั้งเรียกว่า Opinion

ประคอง กรรณสูต (2520 : 54) กล่าวว่า ความคิดเห็นถือเป็นการแสดงออกทางทัศนคติอย่างหนึ่ง แต่การแสดงความคิดเห็นนั้นมักจะมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

สรุปความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางทัศนคติอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลด้วยการพูด การเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยการแสดงออกมาให้ผู้อื่นทราบด้วยการสื่อสารออกมาเป็นคำพูด คำวิจารณ์ และบทความต่าง ๆ ที่แสดงออกมา

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

1. หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม ตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542)

ธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุม ดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หากได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น

ธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะ ช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาดังต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น

ธรรมาภิบาล แปลจากภาษาอังกฤษว่า “Good Governance” หมายถึง การบริหารบ้านเมืองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรมบางครั้ง ภาคเอกชน จะใช้คำว่า “บรรษัทภิบาล” หรือ “การกำกับดูแลกิจการที่ดี” แปลจากภาษาอังกฤษ “Corporate Governance” หรือ “Corporate Social Responsibility” รวมทั้งคำย่อที่มักเรียกสั้นๆ ว่า “CG” หรือ “CSR” ล้วนมีความหมายใกล้เคียงกัน

ธรรมาภิบาลในภาคเอกชน หมายความว่า การบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นธรรมและโปร่งใส โดยที่ผู้มีอำนาจบริหารจัดการธุรกิจนั้นๆ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลการกระทำของตนต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัททุกราย รวมถึงผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ พนักงานรัฐ ลูกค้า คู่ค้า ตลอดจนประชาชน

ประเวศ วะสี (2542 : 15) อธิบายว่า การที่สังคมประกอบด้วยภาคสำคัญ 3 ภาค รัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมาภิบาลก็จะรวมถึงความโปร่งใส ความถูกต้องของสามภาคดังกล่าว ธรรมาภิบาลในทัศนะของนายแพทย์ประเวศ วะสี จึงเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ

ชยอนันต์ สมุทวณิช (2541 : 14) ได้ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่า การที่กลไกของรัฐทั้งการเมือง และการบริหาร มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และมีความรับผิดชอบเป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐเป็นด้านหลัก

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542 : 18-34) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า เป็นระบบโครงสร้าง กระบวนการต่าง ๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นในระว่างภาคประชาสังคม ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคปัจเจกชนและครอบครัว ภาคต่างประเทศ เพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุข

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544 : 10) ได้ให้คำนิยามว่า ธรรมาภิบาลเป็นกลไก เครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศไทยมีพื้นฐานระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีความชอบธรรมตามกฎหมายมีเสถียรภาพมีโครงสร้างและกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

รัชต์วรรณ กาญจนปัญญาคุณ (2549 : 2) ธรรมาภิบาล หมายถึง แนวคิดที่จะทำให้ทุกคนในสังคมเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแทนที่การบริหารจัดการแบบเดิมที่สมาชิกของสังคมปล่อยให้การบริหารจัดการ เป็นเรื่องของผู้ดำเนินการทุกอย่างไปตามความเห็นของคณะผู้บริหาร

ธีรยุทธ บุญมี (2541 : 2) อธิบายว่า ธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ สังคมเอกชน และประชาชน ทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้ มีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งขบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของกคนดี

อมรา พงศาพิชญ์ (2543 : 10-20) ได้อธิบายความหมายของธรรมาภิบาลโดยแยกเป็นความหมาย ระดับนามธรรมและรูปธรรม ความหมายของธรรมาภิบาล หมายถึงการดูแลผลประโยชน์ของส่วนร่วมโดยสมาชิกของสังคมนั้นมีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ส่วนความหมายในระดับรูปธรรม คือ การกำหนดเกณฑ์หรือกฎกติกาเพื่อให้สมาชิกในสังคมนั้น ๆ สามารถตรวจสอบดูแลผลประโยชน์ของส่วนร่วมได้ ตัวอย่างของกฎเกณฑ์คือ ความโปร่งใสในการทำงานความเสมอภาคในการกระจายผลประโยชน์ ความยุติธรรม

อรพินท์ สฟโชคชัย และคณะ (2543 : 37) กล่าวว่าในปัจจุบันแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลได้มีบทบาทต่อหลาย ๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ได้เป็นองค์กรที่หน่วยงานขึ้นตรงกับรัฐบาลกลาง แต่การนำหลักธรรมาภิบาลดังที่ปรากฏในระเบียบมาประยุกต์ใช้กับรัฐบาลในระดับท้องถิ่น ก็นับว่าเป็นหลักการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศและสังคม และหลักการสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นให้มีหลักธรรมาภิบาล ก็เป็นที่ยอมรับและมีการศึกษากันอย่างแพร่หลายในระดับสากล ในทางปฏิบัติหากสามารถณรงค์ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาลก็จะเป็นประโยชน์ต่อไม่ว่าจะเป็นประเด็นการพัฒนาชุมชน การเมืองท้องถิ่น และที่สำคัญปัญหาการทุจริตเบาบางลง

พันธุ์ชัย วัฒนชัย (2545 : ออนไลน์) กล่าวว่า กรมการปกครองได้ดำเนินการสร้างธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบลโดย

1. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะมีส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบล บริหารงานอย่างโปร่งใсыิ่งขึ้นต่อไป

- 1.1 มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาคมหมู่บ้านเสนอปัญหา ความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแนวทางการจัดการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี จะต้องทำประชาพิจารณ์แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี ก่อนประกาศใช้องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องนำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านการอนุมัติแล้ว ตีพิมพ์ประกาศให้ประชาชน โดยได้รับทราบอย่างทั่วถึง

- 1.2 เข้าร่วมรับฟังการประชุมพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าสอดคล้องกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือไม่

1.3 เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้าง คณะละไม่น้อยกว่า 2 คน ในทุก

โครงการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานราชการท้องถิ่น พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 (ฉบับที่ 3-5) พ.ศ. 2541 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2547 (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553

1.4 มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กร โดยสามารถ

ขอเอกสารข้อมูลที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540

2. ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบล โดยฝึกรวมสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล โดยมีทั้งหลักสูตรระยะสั้น ระยะยาว โดยประสานความร่วมมือหน่วยการศึกษาต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพแก่องค์การบริหารส่วนตำบล

3. ส่งเสริมศักยภาพให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

โดย

3.1 จัดฝึกรวมให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของ

องค์การบริหารส่วนตำบล ให้แก่ ปลัดจังหวัด ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น เสมียนตราจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ เสมียนตราอำเภอ

3.2 จัดพิมพ์หนังสือคู่มือการปฏิบัติงานในหน้าที่กำกับดูแลเช่น หนังสือรวม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หนังสือคำอภิปรายการตรวจแนะนำแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หนังสือแนวทางการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

3.3 จัดทำโครงการคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้นแบบระดับประเทศสำหรับเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานและปรับปรุงการบริหารงานให้ดีขึ้น

ประมวล รุจนเสรี (2542 : 42-45) แม้ว่าท้องถิ่นรูปแบบในประเทศไทยนับแต่

กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีกฎหมาย แบบแผนในการบริหารจัดการของตนอย่างแข็งชัดก็ตามท้องถิ่นเหล่านั้นยังจะต้องจัดให้มีประชาคมแต่ละสาขาขึ้นมาในส่วนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลนั้นในระดับหมู่บ้านและชุมชนในเขตเมืองเป็นระดับต่ำสุด ที่จะต้องสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือร่วมใจกับชุมชนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม นั่นคือ ทุกหมู่บ้านจะต้องมี

คณะกรรมการของหมู่บ้าน ในด้านต่าง ๆ เป็นผู้ทำหน้าที่คิด ทำ แก้ไขปัญหา พัฒนา อนุรักษ์เสริมสร้างพลังแห่งการรวมกลุ่มของประชาชน เช่น ชุมชนด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ด้านยาเสพติด ด้านคุณธรรมศีลธรรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชากรระดับตำบล จะประกอบด้วย ผู้แทนภาคราชการในระดับตำบล ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน จากหมู่บ้านแต่ละราย องค์การบริหารส่วนตำบล สภาตำบล องค์การพัฒนาเอกชน ผู้นำทางศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน

สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ (2544 : 32-33) กล่าวว่า แนวคิดประชาคมตำบล หมายถึง การรวมพลังใจ พลังความคิด พลังกายของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น ผู้อาวุโส พระสงฆ์ ข้าราชการ พ่อค้าแม่ค้า นายทุนเงินกู้ ผู้นำเยาวชน คนจน ฯลฯ ในอันที่จะร่วมกันสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนระดับตำบล จึงมีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ โดยไม่จำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรขึ้นใหม่ แต่อาศัยความรู้ความเข้าใจและการสร้างสำนึกร่วมในการทำงานเพื่อชุมชนร่วมกัน และได้กล่าวว่าในขณะนี้ทุกองค์การบริหารส่วนตำบลประยุกต์และพัฒนาแนวทางธรรมาภิบาลและตัวชี้วัดเพื่อประเมินตนเองว่าอยู่ในระดับใด และจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านธรรมาภิบาลขึ้น โดยพิจารณาจากแนวทาง 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. หลักนิติธรรม มีระเบียบ ข้อบังคับ เป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ มีการตรวจสอบ

จากภายนอกและองค์กรท้องถิ่นตลอดเวลา

2. หลักคุณธรรม โดยดำเนินการอย่างสุจริต ถูกต้องดีงาม บนพื้นฐานของศีลธรรม

และจริยธรรม ภายใต้กฎระเบียบของสังคม

3. หลักความโปร่งใส โดยในการบริหารกิจการต่าง ๆ สามารถเปิดเผยให้สาธารณะ

ตรวจสอบได้มีประชาชนรวมเป็นกรรมการและตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง

4. ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง มี

ส่วนร่วมและเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหา

5. ความรับผิดชอบ โดยมุ่งปฏิบัติงานเต็มความสามารถและรับผิดชอบต่อการ

ปฏิบัติงานด้านการบริการประชาชนควรยึดหลักว่า สะดวก รู้ข้อมูล ขั้นตอนการปฏิบัติรวดเร็ว

ทราบระยะเวลาแล้วเสร็จ เป็นกันเอง ต้อนรับดี ยิ้มแย้ม

6. ยึดหลักความคุ้มค่า โดยในการบริหารจัดการต้องใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างมี

ประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลประโยชน์คุ้มค่าแก่ส่วนรวม

นอกจากนี้ควรแก้ไขกฎระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นมีคณะที่ปรึกษาท้องถิ่น มีการประสานงานและบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน กิจกรรม และงบประมาณของส่วนท้องถิ่น การสามัคคีกับกลุ่มองค์กรประชาชนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ธรรมาภิบาล (Good governance) เป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงมานานแล้วใน สังคมตะวันตกอภิบาลเป็นแนวความคิดการปกครองที่มีมาแต่โบราณ นับมาตั้งแต่สมัยเพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์ได้พยายามที่จะค้นหารูปแบบการปกครองที่ดี แต่ก็ยังไม่ได้ให้ความหมายและขอบเขตที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการของรูปแบบที่ดีเกิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีการค้นหารูปแบบการปกครองที่สามารถนำประเทศไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคมและสามารถฟื้นฟูประเทศจากความเสียหายภายหลังสงคราม ซึ่งต่อมารูปแบบการปกครองดังกล่าวผสมผสานกับระบบราชการของ Weber an ได้ถูกนำมาใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามรูปแบบของ Weber an ยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้และสานต่อเนื่องจากการขยายตัวของระบบราชการ ทำให้ยากต่อการจัดการและขาดความยืดหยุ่นในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมีการตรวจสอบสามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการแข่งขันเพื่อการจัดการบริหารที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับธรรมาภิบาล คือการที่รัฐบาลมาจากประชาธิปไตยนั้นเป็นพื้นฐานที่ช่วยสนับสนุนให้นำไปสู่การมธรรมาภิบาลได้ง่ายขึ้น

จากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งเกิดขึ้น และขยายอย่างรวดเร็วในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี ค.ศ. 1987 หรือ พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำดังกล่าวที่เรียกว่า “วิกฤตต้มยำกุ้ง” (Tom Yum Gung Crisis) อันมีสาเหตุหลักมาจากความอ่อนแอ รวมทั้งขาดการบริหารจัดการที่ดีของทั้งภาครัฐและเอกชน และประชาสังคม และเป็นผลให้รัฐบาลไทยต้องยื่นเจตจำนง (Letter of Intent) เพื่อขอกู้เงินในหนังสือเจตจำนงฉบับที่ 1 เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2540 นั้น ปรากฏเงื่อนไขที่สำคัญ คือ รัฐบาลไทยต้องสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ในทำนองเดียวกันกับการขอกู้จากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) ธรรมาภิบาลจึงแทรกผ่านเข้ามาในประเทศไทยผ่านการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้บรรเทาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในขณะนั้น นักวิชาการหลายท่านชี้ให้เห็นว่าจุดเริ่มต้นของแนวคิดธรรมาภิบาลในประเทศไทยเกิดจากเหตุของความจำเป็นอันเนื่องมาจากปัญหาวิกฤตและรัฐบาลไทยจำเป็นต้องรับแนวคิดจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารพัฒนาเอเชียโดยตรงในช่วงแรกการแปลความหมายของ Good Governance เพื่อเป็นคำภาษาไทย

และให้คำจำกัดความ (Defintion) เป็นไปอย่างหลากหลายแตกต่างกันบ้างตามทัศนะของนักวิชาการแต่ละท่าน ได้แก่ การแปลคำว่ารัฐ ซึ่งเป็นคำที่เกิดจากการประชุมคณะอาจารย์ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2540 ผลจากการประชุมคือจกหมายเปิดผนึกถึงรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็น “ข้อเสนอว่าด้วยรัฐธรรมนูญ” เพื่อเรียกร้องถึงความรับผิดชอบของรัฐบาลที่บริหารผิดพลาด

รัฐธรรมนูญเป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม เคารพสิทธิของผู้คน พลเมืองอย่างสม่ำเสมอ มีระบบตัวแทนประชาชนที่สะท้อนความคิดเห็นของผู้คน ได้อย่างเที่ยงตรงมีรัฐบาลที่ไม่ถืออำนาจเป็นธรรม แต่ใช้อำนาจอย่างที่ประชาชนตรวจสอบได้ ตัวรัฐบาลเองก็มีความเอื้ออาทรต่อคนสามัญเป็นอาภรณ์ประดับตน ไม่ดูถูกประชาชนด้วยการเอาความเท็จมาไว้และมีอารยะพอที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อหากบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพ ต่อมารัฐบาลชวน หลีกภัย ได้เข้ามาบริหารประเทศในเดือนพฤศจิกายน 2540 และภายหลังเมื่อ วันที่ 8 มกราคม 2541 ได้มีการเรียกร้องให้รัฐบาลสร้าง “รัฐธรรมนูญแห่งชาติ” อีกครั้ง (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. 2541 : 49 ; อ้างถึงใน สุจิตรา บุญยรัตพันธ์. 2549 : 9 - 10) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ ยังหมายถึง ผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั้งในภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้ กระทำลงในหลายทางมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้โดยองค์ประกอบจำเป็นต้องมี 4 มิติและจะต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างทั้ง 4 องค์ประกอบ นี้ โดยได้แก่ (1) Accountability คือ ความรับผิดชอบต่อและมีเหตุผลที่อธิบายได้ (2) Participation คือ ต้องมีการมีส่วนร่วมของประชาชน (3) Predictability คือ จะต้องมีการคาดการณ์ได้และ (4) Transparency คือ จะต้องมีความโปร่งใส

สำหรับประเทศไทย ธรรมภิบาล (Good Governance) ในความหมายที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในอีกชื่อหนึ่งเรียกว่ารัฐธรรมนูญมีความหมายหลายประการ ดังต่อไปนี้ อ้างถึงใน(สุจิตรา บุญยรัตพันธ์. 2549 : 7)

1. หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนโดยทั่วไปในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
2. หมายถึง การที่กลไกของภาครัฐทั้งการเมืองและการบริหารมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส รับผิดชอบต่อ

3. หมายถึง การบริหารหรือการปกครองที่ดี หรือการปกครอง หรือการบริหารที่เป็นธรรมโดยจะมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการตรวจสอบได้ (Accountability) และ ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

2. องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

จากวิวัฒนาการ โดยรวมและแนวคิดธรรมาภิบาลจะยัง ไม่มีคำนิยามและหลักการพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยเฉพาะกลุ่มองค์กรที่มีบทบาทและหน้าที่หลักในการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือธนาคารเพื่อการเกษตรพัฒนาเอเชีย เป็นต้น โดยการตีความคำนิยามและหลักการพื้นฐานของ ธรรมาภิบาล เหมือนจะผูกพันอยู่ด้วยวัตถุประสงค์ของแนวคิดไปใช้ในแต่ละองค์กร แต่อย่างไรก็ตามเนื้อหาโดยรวมของธรรมาภิบาล ยังเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องและใกล้เคียงกันด้วยเหตุแห่งความหลากหลายในเชิงการตีความและการนำไปประยุกต์ใช้ องค์ประกอบของธรรมาภิบาลมาพิจารณา ดังต่อไปนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 65) ได้ทำการศึกษาเรื่องธรรมรัฐภาคเมือง :

บทบาทภาคีเมือง ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของธรรมรัฐไว้ 9 ประการ ตามความหมายของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) กฎหมายที่ถูกต้องยุติธรรม (Rule of Law) ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus Orientation) กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) ความเสมอภาค (Equity) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) พันธะยอมรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) และการมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision)

กัลยา เนติประวดี (2544 : 11-13) หลักธรรมาภิบาลหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงทั้งในแวดวงวิชาการและถูกนำมาใช้เป็นกรอบการปฏิบัติของส่วนราชการไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้แก่ หลักการที่กำหนดขึ้นโดยสำนักงานข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 และปรากฏอยู่ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งภายหลังต่อมาได้มีการยกเลิกและประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยหลักการสำคัญ 6 ประการ โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการพื้นฐานตามไปด้วย ได้แก่

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายถูกต้อง เป็นธรรม การกำหนดกฎ

กติกาศึกษาและการปฏิบัติตามกฎกติกาตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดคำนึงถึง สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก โดยในระบอบองค์กร หมายถึง กฎกติกาที่ใช้ในการบริหารภายใน เช่น การมาทำงาน หรือ

เข้าประชุมให้ตรงเวลาการให้บริหารประชาชนให้เสมอกัน รวมถึงข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่กันในองค์กร

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ โดยในระดับองค์กร หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพให้ความยุติธรรมกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกันรวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการคือ มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อประชาชนและสังคม

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคน ในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กร ทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนส่วนในระดับองค์กร หมายถึง ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องานและสามารถตรวจสอบการทำงานได้ และภายในองค์กรต้องมีความโปร่งใส ในการตัดสินใจการบริหารงาน เงิน คน มีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติหรืออื่น ๆ ทั้งนี้หลักการมีส่วนร่วมในระดับองค์กร หมายถึง การวางระบบการรับฟังความคิดเห็น และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และขณะเดียว ภายในองค์กรจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานภายใน

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึงการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาลดลงจนการพินความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน โดยในระดับองค์กร หมายถึงการกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐใหม่มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับต่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบต่อทุกระดับมีความชัดเจน และมีรายงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จจริงงศ์ให้ประชาชนรับผิดชอบ

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำนวนจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนา

ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในระดับองค์กร หมายถึง ผู้บริหารต้องทบทวนงานภายในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาครัฐกิจ เอกชน หรือภาคประชาชนทำได้และมีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลื่อนนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ และพัฒนาความสามารถเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ (2545 : 44 - 49) กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาล ได้แก่

1. การระมัดชอบ หมายถึง การกำหนดให้บุคคลและองค์กร ทั้งที่มาจาก การเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมหรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะหรือกระทำในนามของสาธารณะในความหมายแคบการระมัดชอบมุ่งเน้นเรื่องความสามารถที่จะอธิบายที่มาที่ไปของการจัดสรรการใช้การควบคุมอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบประมาณการบัญชีและการตรวจสอบบัญชี ในความกว้างภาระรับผิดชอบยังหมาย รวมถึงการจัดตั้ง และการใช้บังคับกฎเกณฑ์และระเบียบกติกาต่าง ๆ ของบรรษัทภิบาลด้วย
2. ความโปร่งใส หมายถึง การที่สาธารณชนมีโอกาสรับรู้ นโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาลและมีความมั่นใจว่ารัฐบาลมีความตั้งใจในการดำเนินการตามนโยบายนั้นซึ่งจะเกิดเช่นนั้นได้เมื่อประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน คำชี้แจงและถ้อยแถลงต่าง ๆ ของรัฐบาลและกระบวนการทางการเมืองในการกำหนดและดำเนินนโยบายเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมรวมทั้งเปิดให้มีการต่อสู้แข่งขันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ อย่างเต็มที่ในการกำหนดทางเลือกของสังคมนอกจากนี้ความ โปร่งใสยังทำให้การติดตามตรวจสอบของสาธารณชน มีความถูกต้องมากขึ้นและ ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
3. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤตินิยมชอบความหมายนี้ครอบคลุมรูปแบบการฉ้อราษฎร์บังหลวงเกือบทั้งหมดที่อยู่ในภาครัฐและเอกชนในส่วนของระบบราชการการทุจริตส่วนใหญ่หมายถึงการกระทำของหน่วยราชการหรือของข้าราชการที่มีขอบด้วยกฎหมายการปราบปรามทุจริตและการประพฤตินิยมชอบจึงถือเป็นตัวชี้วัดที่แสดงความตั้งใจจริงในการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น

4. การจัดวิธีการปกครองแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินนโยบายและ มีส่วนในการควบคุมสถาบัน ตลอดจนการจัดสรรการใช้และการรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตนอันจะทำให้เกิดการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ เมื่อพิจารณาในบริบทของการจัดการปกครองและการบริหาร การมีส่วนร่วมจะเน้นที่การอุดหนุนให้ประชาชนพลเมืองซึ่งรวมผู้หญิง

ด้วยมีอำนาจมากขึ้นและเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและกิจกรรมต่าง ๆ ในภาคประชาสังคม การร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างกรอบของเกณฑ์และสถานภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสร้างข้อเรียกร้องที่ชอบธรรมและก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบนโยบายและการดำเนินการของรัฐ การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ในหลายระดับด้วยกัน นับแต่ระดับรากหญ้าโดยผ่านสถาบันในระดับท้องถิ่นและเทศบาล ไปจนถึงภูมิภาค และระดับชาติภายใต้รูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจและยึดหยุ่นตลอดจนการมีส่วนร่วมในภาคเอกชน

5. การสร้างกรอบทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้เข้มแข็ง คือ การมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้เป็นเอกภาพ ซึ่งระบบยุติธรรมและกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาและระบบการจัดการปกครองที่ดีนั้น คือการมีกฎหมายที่มีความชัดเจน และนำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพในระบบและกระบวนการยุติธรรมที่มีความเป็นวัตถุวิสัยและเป็นอิสระ และเป็นระบบกฎหมายซึ่งมีบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องปรามผู้คิดละเมิด หรือลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าขาดระบบเช่นว่านี้ไป หรือมีระบบที่อ่อนแอจะทำให้ไม่ค่อมมีใครอยากจะลงทุน ดันทุนในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจถูกบิดเบือนไป และพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากค่าเช่า (Rent - seeking - activities) จะแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง และปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย จะนำไปสู่การกระทำของบริษัทธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในระดับ

รัชนา สานติยานนท์ และคณะ (2544 : 7 - 8) กล่าวว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่มักมีผู้กล่าวถึง มีดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติ (Accountability) อาจกล่าวได้ว่าการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติเป็นองค์ประกอบที่ได้รับการเอ่ยถึงบ่อยที่สุด เนื่องจากแนวคิดของธรรมาภิบาลในปัจจุบันมีที่มาจากความต้องการลดการคอร์รัปชันของรัฐบาล โดยการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหมายถึง ความสัมพันธ์ที่ขึ้นอยู่กับพันธะผูกพันที่ต้องแสดงให้เห็นและรับผิดชอบต่อผลการกระทำที่มิความคาดหวังอย่างเห็นพ้องต้องกันในการบริหารรัฐกิจได้มีแรงกดดันให้นำหลักการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติมาใช้ในการบริหารจัดการด้วยเหตุผลหลายประการดังนี้ (1) การเรียกร้องให้เน้นการบริหารที่เน้นผลลัพธ์ และการปฏิบัติ งานภาครัฐบาล (2) การเรียกร้องให้หน่วยงานรัฐบาลมีความยึดหยุ่นและความเป็นอิสระมากขึ้น และ (3) การให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในฐานะที่เป็นลักษณะสำคัญของการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติโดยในการจัดการให้เกิดการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติที่สัมฤทธิ์ผลนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจนความ

คาดหวังเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ความสมดุลระหว่างความคาดหวังและขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติ การรายงานที่มีความน่าเชื่อถือ และการประเมินการปรับที่สมเหตุสมผล

2. ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ความโปร่งใสหมายถึงการมีระบบสารสนเทศที่ดี และการเปิดเผยและการเผยแพร่สารสนเทศดังกล่าว ไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตัดสินใจ รับผิดชอบในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตามเกณฑ์

3. การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจในด้านต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทำให้รัฐบาลได้รับข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความต้องการและการให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ของประชาชน ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ รัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับประชาชนจะสามารถตัดสินใจได้กว้าง และได้ดีกว่า และได้รับการยอมรับมากกว่า

สุดจิต นิमितกุล (2543 : 13 -24) กล่าวว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยซึ่งจะเน้นไปทางการบริหาร การปกครองการพัฒนา และการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบ โดยตรงว่าองค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ของกระทรวงมหาดไทยมี 11 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรม และความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดทน อดกลั้น หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบ และการเป็นผู้กำกับดูแล

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน

2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักความสมดุลทั้งในเมืองและชนบทและระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

3. ประชาชนมีความรู้สึกรับรองว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) ให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่าง ๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน

6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากร และวิธีการบริหารกิจการ และสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Balance) เปิดโอกาสให้สตรี ทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. อดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุมโอนงานบางอย่างไป ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้ออกชนดำเนินการแทน

บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544 : 17-18) กล่าวถึง ธรรมชาติของสำนักงานข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ว่าประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก.พ. เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และการให้บริการของรัฐ ซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. หลักนิติธรรม ได้กฎหมาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรม มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใสและตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรี หน้าที่ของตนเองเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่าง ๆ

2. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริหารของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

3. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การได้รับการยอมรับ และความพอใจจากผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่ได้ ขึ้นจากการปฏิบัติงานและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

4. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพและมีความมีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

5. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่าง ๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วม แสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

6. หลักคุณธรรม ได้แก่ การร้องเรียน หรือการร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างทั้งในและนอกองค์กรลดลงคุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีระเบียบวินัย
ชัยสิทธิ์ เกลิมมีประสิทธิ (อ้างถึงใน วิศรา รัตนสมัย, 2542 : 26) ซึ่งได้มองในเชิงมิติองค์ประกอบและได้สรุปว่าบริหารจัดการที่ดี โดยภาพรวมจะต้องมีลักษณะและเงื่อนไขที่ประกอบไปด้วย 6 ประการ

1. หลักการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Public participation) คือกระบวนการที่ประชาชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน (Equity) ไม่ว่าจะผ่านโอกาสในการเข้าร่วมทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยชอบธรรม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเสรีภาพแก่สื่อมวลชน และให้เสรีภาพแก่สาธารณชนในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่สาธารณชนจะต้องมีส่วนร่วมคือการมีรูปแบบการปกครองและบริหารงานที่กระจายอำนาจ (Decentralization)

2. หลักความสุจริตและโปร่งใส (Honesty and Transparency) คือ กลไกการบริหารที่มีความสุจริต และโปร่งใส ซึ่งรวมถึงการมีระบบกติกาและการดำเนินงานที่เปิดเผยตรงไป

ตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ และรับข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างเสรีเป็นธรรม ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานกำกับดูแลและประชาชนสามารถตรวจสอบและติดตามผลได้

3. หลักพันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) คือ ความรับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ ที่มีต่อสาธารณชน โดยมีการจัดองค์การ หรือการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เป็นการดำเนินงานเพื่อสนองตอบความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม ในความหมายนี้จะรวมถึงที่มีระบบการบริหารราชการที่มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน (Bureaucracy Accountability) และความรับผิดชอบต่อ (Political Accountability) ซึ่งจะมีความหมายที่มากกว่าความรับผิดชอบต่อผู้บังคับบัญชาหรือกลุ่มผู้เป็นฐานเสียงที่ทำให้การสนับสนุนทางการเมือง แต่จะครอบคลุมถึงพันธะความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม การที่จะมีพันธะรับผิดชอบต่อสังคม เช่นนี้องค์กร หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมและสามารถที่จะถูกตรวจสอบ และวัดผลการดำเนินงานทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการใช้ทรัพยากรสาธารณะ ซึ่งคุณลักษณะของความโปร่งใสของระบบจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

4. หลักกลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) คือกลไกที่มีองค์ประกอบของผู้ที่เป็นรัฐบาล หรือผู้ที่เข้าร่วมบริหารประเทศ ที่มีความชอบธรรม เป็นที่ยอมรับจากประชาชนว่ามีความสุจริต มีความเที่ยงธรรม และมีความสามารถที่จะบริหารประเทศได้

5. หลักเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน (Fair Legal Framework and Predictability) คือกรอบของกฎหมายที่ยุติธรรม และเป็นธรรมสำหรับกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมซึ่งกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนซึ่งคนในสังคมทุกส่วนเข้าใจ สามารถคาดหวังและรู้ว่าจะเกิดผลอย่างไร เมื่อดำเนินการตามกฎเกณฑ์ของสังคมเหล่านี้ เป็นการประกันความมั่นคง ความศรัทธาและความเชื่อมั่นของประชาชน

6. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) คือ เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกระบวนการทำงาน การจัดองค์การ การจัดสรรบุคลากร และมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีการดำเนินการให้สาธารณะที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจและการกระตุ้นการพัฒนาของสังคม (ด้านการเมือง สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ)

3. ธรรมเนียมปฏิบัติในต่างประเทศ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542 : 11-13) กล่าวว่า ธรรมเนียมปฏิบัติในประเทศสหรัฐอเมริกาและการปฏิรูปองค์กรของรัฐในสหรัฐอเมริกา หลักการปกครองที่ดี ได้รับการยอมรับและถือปฏิบัติได้ค่อนข้างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกาแต่ไม่ได้เป็นที่รู้จักในนามของหลักธรรมเนียมปฏิบัติ (Good

Government) กล่าวคือ สหรัฐอเมริกาได้พยายามเริ่มปฏิรูปการบริหารภาครัฐครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2579 - 2480 ซึ่งอยู่ในสมัยประธานาธิบดี แฟรงกลิน ดี รูสเวล (Franklin D. Roosevelt) โดยรัฐบาลออกกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปองค์กรของรัฐ พ.ศ. 2479 ซึ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสำนักประธานาธิบดี กฎการปฏิรูปองค์กรของรัฐนี้ได้ถูกนำมาปฏิบัติและปรับใช้กับแต่ละสมัยจนถึงปัจจุบัน

ในสมัยของประธานาธิบดี คลินตัน (Clinton) (พ.ศ. 2535 - 2543) สหรัฐอเมริกาได้ก่อตั้ง Nation Performance Review (NPR) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐ และได้ผ่านกฎหมายที่เรียกว่า Governance Performance and Result Act (GPRA) เมื่อต้นปี พ.ศ. 2536 ทุกหน่วยงานของรัฐต้องส่งแผน 5 ปี ของการพัฒนางค์กรซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และหลักการประเมินผล

สหรัฐอเมริกา เน้นการเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรของรัฐเป็นหลัก เนื่องจากระบบราชการค่อนข้างใหญ่เทอะทะ พนักงานขาดขวัญและกำลังใจต่อความล่าช้าของระเบียบราชการต่าง ๆ และความไม่เหมาะสมระหว่างผลการดำเนินงานและผลตอบแทน ดังนั้น NPR จึงเน้นที่การพัฒนางค์กร เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจของพนักงาน และปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพของรัฐ ระบบการเมืองและเศรษฐกิจของสหรัฐถูกหล่อหลอมมาจากระบอบประชาธิปไตย เสรี และระบอบทุนนิยม ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีการพัฒนา สร้างพื้นฐาน และให้ความสำคัญด้านกฎหมาย ความเสมอภาค ความโปร่งใส การตรวจสอบคุณภาพชีวิต และสิทธิมนุษยชน พื้นฐานดังกล่าวค่อนข้างเข้มแข็งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาทั่วไปอย่างไรก็ตามสหรัฐก็มีการปรับปรุงระบบการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องปัญหาปัจจุบันที่สหรัฐฯ ให้ความสนใจอยู่ที่ว่า “รัฐควรจะทำอะไร” เพื่อพัฒนาประเทศ แต่ทว่า “รัฐควรจะทำอย่างไร” เพื่อให้ประเทศและประชามีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสิ่งที่ทำลายยิ่งสำหรับสหรัฐฯ คือ การผสมผสานและปรับใช้องค์ประกอบอื่น ๆ ของธรรมาภิบาล ให้เสมือนหนึ่งเป็นวัฒนธรรมขององค์กรมากกว่าการที่จะต้องมีการแยกต่างหากที่ต้องคอยตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานอยู่ตลอดเวลา

ธรรมาภิบาลในประเทศฟิลิปปินส์ได้นำหลักธรรมาภิบาลช่วยในการปฏิรูปภาครัฐ หลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย โดยจัดตั้งโครงการ Philippine Quality Award (PQA) ในปี พ.ศ. 2540 เพื่อสร้างคุณภาพของหน่วยงานภาครัฐด้วยการใช้คุณลักษณะของ Total Management (TOM) มาเป็นเครื่องมือนำไปสู่หลักธรรมาภิบาลของประเทศมาเลเซีย PQA จะประเมินระดับคุณภาพ TOM 7 ประการ ซึ่งแต่ละคุณลักษณะมีความสอดคล้องกับการชี้วัดระดับ

การมีธรรมาภิบาลในองค์ประกอบต่าง ๆ และองค์ประกอบธรรมาภิบาลที่วัดได้ 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อประชาชน และการตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐ (Public Accountability) คือความรับผิดชอบต่อความต้องการของประชาชน และความสามารถในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐได้
2. ความโปร่งใสในการดำเนินงานของรัฐ (Transparency) คือ คุณภาพของความโปร่งใสในการดำเนินงานทุกอย่างของรัฐ และความสามารถในการให้บริการข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็วของหน่วยงานของรัฐ
3. ระดับและคุณภาพในการให้บริการประชาชน (Efficiency) คือ ระดับและคุณภาพการให้บริการประชาชนภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่
4. การดำเนินงานและเงื่อนใจของทรัพยากร (Result Focus) คือการให้ความสำคัญผลการดำเนินงานและเงื่อนใจของทรัพยากร
5. การประสานและความร่วมมือของหน่วยงาน (Empowerment) คือการประสานงานและความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ เพื่อการบริการที่ดีแก่ประชาชน
6. ความยุติธรรมในการปฏิบัติงานทางกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย (Predictability of Policies) คือ ความคงเส้นคงวาและความยุติธรรมในการปฏิบัติทางกฎหมาย กฎระเบียบและนโยบาย
7. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ (Social Development Orientation) คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน
8. การพัฒนาคุณภาพและบริการ (Competitiveness) คือ การกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ ในราคาย่อมเยา
9. ความยืดหยุ่นของโครงสร้างของรัฐ (Participation) คือ ความยืดหยุ่นของโครงสร้างของรัฐและการที่มีกลไกของรัฐที่เกิด โอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใดๆ ของรัฐ
10. ศักยภาพและความเป็นไปได้ของการบริหารราชการ (Sound Economic management) คือศักยภาพและความเป็นไปได้ของการบริหารของหน่วยราชการจากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ฟิลิปปินส์ใช้โครงการ (Philippine Quality Award (PQA) ช่วยให้แต่ละหน่วยงานตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการที่ดีมีคุณภาพต่อลูกค้าหรือประชาชน การมีผู้นำ

ที่มีความสามารถ การให้ประชาชนและทีมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจของหน่วยงาน การใช้ข้อมูล งบประมาณ และทรัพยากร อื่น ๆ ที่มีจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ของขั้นตอนการดำเนินงาน และการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชน

ธรรมาภิบาลในประเทศอินโดนีเซียเกิดผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 และด้วยความช่วยเหลือและทุนสนับสนุนจากธนาคารพัฒนาเอเชีย ในปี พ.ศ. 2541 ได้กลายเป็นแรงผลักดันให้อินโดนีเซียต้องปราบปรามคอร์รัปชันทุกระดับและปฏิรูปภาครัฐไปสู่การมีธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง ซึ่งมีกรอบแนวทางกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การกระตุ้นให้มีการแข่งขันทางการค้าโดยชอบธรรม เนื่องจากความโปร่งใสของกลไกทางตลาด และการที่ไม่มีระบบการตรวจสอบที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดการคอร์รัปชัน และการผูกขาดของนายทุนหรือนักการเมือง ซึ่งทำให้ประชาชนไม่มีตัวเลือกของสินค้า และต้องซื้อสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพและมีราคาแพง ดังนั้น การกระตุ้นให้มีความเสมอภาค ในการแข่งขันทางการค้า และการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ จะช่วยให้ตลาดเกิดสภาวะการแข่งขัน เสรี เป็นตามกติกาและกลไกธรรมชาติของตลาด

2. ส่งเสริมการบริการของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ ระบบระเบียบราชการมรส่วนเอื้อให้ภาคเกิดคอร์รัปชันในหน่วยงานและทำให้การบริการทั่วไปแก่ประชาชนด้วยประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการบริหารของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินเดือน สวัสดิการ โครงสร้างที่ซับซ้อนกฎระเบียบและขั้นตอนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ อันจะไม่เปิดช่องว่างให้เกิดการคอร์รัปชันในทุกระดับของหน่วยงาน

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนสะสมความเบื่อหน่าย ที่มีต่อความไม่จริงจังในการแก้ปัญหา และความไม่สนใจในเสียง หรือความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลและนักการเมืองมาเป็นเวลานาน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนไม่เห็นประโยชน์ ของการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประเทศ ดังนั้น ต้องมีการสร้างทัศนคติใหม่ให้กับประชาชน ส่งเสริมสิทธิทางการเมืองของประชาชน เร่งตอบสนองความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน กระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงานของรัฐ และนักการเมือง

สรุป หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การบริหารงานของภาครัฐในทุก ๆ ด้าน โดยชอบธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้กระบวนการ การมีส่วนร่วมทุกส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมี

ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งมีโครงสร้างและกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

โครงสร้างการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. รูปแบบของกิจการ

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภากองการบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 สภากองการบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละสามคน

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลมี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หนึ่งคนซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น การบริหารกฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหาร อบต. (ม.58) ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้บริหารท้องถิ่นเรียกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง

2. อำนาจหน้าที่ของ อบต.

อบต. มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542)

2.1 พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)

2.2 มีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 ดังนี้

2.2.1 จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก

2.2.2 การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ

รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 2.2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 2.2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 2.2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
- 2.2.7 คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

- 2.2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
- 2.3 มีหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขต อบต. ตามมาตรา 68 ดังนี้
 - 2.3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
 - 2.3.2 ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
 - 2.3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 2.3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

- 2.3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
- 2.3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 2.3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ
- 2.3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 2.3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ อบต.
- 2.3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 2.3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 2.3.12 การท่องเที่ยว
- 2.3.13 การผังเมือง

3. อำนาจหน้าที่ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้ อบต. มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อ
ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 ดังนี้

- 3.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 3.2 การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ

- 3.3 การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 3.4 การสาธารณสุขปศุสัตว์ และการก่อสร้างอื่น ๆ
- 3.5 การสาธารณสุขการ
- 3.6 การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
- 3.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3.8 การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 3.9 การจัดการศึกษา
- 3.10 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

- 3.11 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

- 3.12 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 3.13 การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 3.14 การส่งเสริมกีฬา
- 3.15 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 3.16 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 3.17 การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 3.18 การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- 3.19 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- 3.20 การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
- 3.21 การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 3.22 การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์
- 3.23 การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงพยาบาล และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

- 3.24 การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 3.25 การผังเมือง
- 3.26 การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
- 3.27 การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- 3.28 การควบคุมอาคาร

3.30 การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

3.31 กิจอื่นใด ที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

4. ประเภทของ อบต.

ปัจจุบันมีการแก้ไขประเภทของ อบต.แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

4.1 อบต.ขนาดใหญ่

4.2 อบต.ขนาดกลาง

4.3 อบต.ขนาดเล็ก

เดิมนั้น อบต. แบ่งออกตามลำดับได้เป็น 5 ประเภทและมีจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ ประจำปี 2543 ดังนี้

อบต. ชั้นที่ 1 จำนวน อบต. 74 แห่ง

อบต. ชั้นที่ 2 จำนวน อบต. 78 แห่ง

อบต. ชั้นที่ 3 จำนวน อบต. 205 แห่ง

อบต. ชั้นที่ 4 จำนวน อบต. 844 แห่ง

อบต. ชั้นที่ 5 จำนวน อบต. 5196 แห่ง

อบต. ชั้นที่ 5 จัดตั้งใหม่ (14 ธันวาคม 2542) จำนวน อบต. 349 แห่ง
รวม อบต. ทั่วประเทศทั้งสิ้นจำนวน 6746 แห่ง

5. หน้าที่รับผิดชอบ

5.1 สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานสารบรรณ งานบริหารงานบุคคล งานเลือกตั้งและทะเบียนข้อมูล งานตรวจสอบภายใน งานนโยบายและแผน งานวิชาการ งานข้อมูลและประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานกฎหมายและคดี งานร้องเรียนร้องทุกข์และอุทธรณ์ งานข้อบัญญัติและระเบียบ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย (พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537)

สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยเอง มีหน้าที่ความรับผิดชอบพิจารณางานที่ปฏิบัติทั่วไปในสำนักปลัดและราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนงานอื่น โดยเฉพาะรวมทั้งกำกับเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการใน อบต. ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนโยบายของคณะผู้บริหาร งานตรวจสอบภายใน มีดังต่อไปนี้

สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง มีหน้าที่ความรับผิดชอบพิจารณางานที่ปฏิบัติทั่วไปในสำนักปลัดและราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนงานอื่น โดยเฉพาะรวมทั้งกำกับเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการใน อบต. ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนโยบายของคณะผู้บริหาร งานตรวจสอบภายใน มีดังต่อไปนี้

5.1.1 งานบริหารงานทั่วไป รับผิดชอบหน้าที่

1) ควบคุมดูแลตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการ พนักงานจ้าง ลูกจ้างประจำ ของสำนักปลัด

2) ควบคุมดูแลงานฝ่ายบริหารงานบุคคลของข้าราชการ พนักงานจ้าง ลูกจ้างประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง

3) ดูแลงานด้านรัฐพิธีต่าง ๆ การประชุม สัมมนา อบรม ทั้งภายในและภายนอก

5.1.2 งานด้านธุรการ รับผิดชอบหน้าที่

1) ร่างหนังสือ โต้ตอบหนังสือ รับหนังสือ จัดทำรายงานการประชุม บันทึกการประชุม ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง

2) จัดเก็บเอกสารหนังสือรับ-ส่งตามระเบียบงานสารบรรณและงานด้าน

บุคลากร

2.1) การบรรจุแต่งตั้ง การโอน การย้าย ลาออก ให้ออกจากราชการ การเลื่อนระดับ ตามประกาศ ก.อบต.จังหวัด

2.2) การจัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการ พนักงานจ้าง ลูกจ้างประจำขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3) การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ของข้าราชการ

ลูกจ้างประจำ

5.1.3 งานด้านกฎหมายและคดี รับผิดชอบหน้าที่

1) ยกร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ระเบียบ ประกาศ แก้ไขเพิ่มเติม ข้อบัญญัติ กฎ ระเบียบ ประกาศ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) การสอบสวนตรวจพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับวินัย และการกระทำละเมิดของข้าราชการ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง และการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ ตามระเบียบกฎหมาย

3) การวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายหรือตอบข้อหารือทางกฎหมาย

4) การดำเนินการทางคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีปกครอง

5) งานนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ เช่น ยกร่างสัญญา ตรวจสอบสัญญาขององค์การ

บริหารส่วนตำบล

6) งานรับเรื่องร้องทุกข์และร้องเรียนของประชาชนที่เดือดร้อนของศูนย์รับเรื่อง

ร้องทุกข์ฯ

7) งานข้อมูลข่าวสารของศูนย์ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบล

8) งานรับเรื่องร้องทุกข์ของผู้บริโภค

5.1.4 งานด้านแผนงานและงบประมาณ รับผิดชอบหน้าที่

1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายและแผน การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ประสานแผน ประมวลแผน พิจารณาเสนอแนะเพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนงาน โครงการ

2) ติดตามประมวลผลการดำเนินงานตามแผนและโครงการต่าง ๆ และปฏิบัติ

หน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

3) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนการพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำ

ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

5.1.5 งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รับผิดชอบหน้าที่

1) ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแก้ไขปรับปรุง

แผนจัดทำบัญชีอัตราค่าจ้าง ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2) ดำเนินงานของศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำทะเบียนประวัติ

สมาชิก อปพร. บัตร อปพร. จัดทำโครงการฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อขออนุมัติ

3) ปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยกรณีเหตุของหน่วยกู้ชีพกู้ภัย

5.1.6 งานด้านการบันทึกข้อมูลและจัดเก็บข้อมูล รับผิดชอบหน้าที่

1) ดูแลระบบคอมพิวเตอร์ การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน สํารองข้อมูลงาน

2) บันทึกภาพข้อมูลกิจกรรม การจัดทำโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล

จัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อประชาสัมพันธ์ วารสาร สิ่งพิมพ์ ตัดสติ๊กเกอร์

3) ดูแลเว็บไซต์ ปรับปรุงข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข้อมูลหรือกิจกรรมผ่านทาง

เว็บไซต์

5.1.7 งานด้านพัฒนาชุมชน

1) สํารวจข้อมูลเบื้องต้นในเขตพัฒนาชุมชน เพื่อจัดทำแผนงานดำเนินการและ

สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของประชาชน

2) แสวงหาผู้นำท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือ เป็นผู้นำและเป็นที่ปรึกษากลุ่มในการ

พัฒนาชุมชนในท้องถิ่น

3) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสนใจ และความคิดริเริ่ม ร่วมทำงานพัฒนากับประชาชน เพื่อเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ต่อครอบครัวในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมในครัวเรือน

5.1.8 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมาย

5.2 ส่วนการคลังส่วนการคลัง หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานการเงิน งานรับเงิน เบิกจ่ายเงิน งานจัดทำฎีกาจ่ายเงิน งานเก็บรักษาเงิน งานการบัญชี งานทะเบียนควบคุมเบิกจ่าย งานงบการเงินและงบทดลอง งานแสดงฐานะงบการเงินงานภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและค่าเช่า งานพัฒนารายได้ งานควบคุมกิจการค้าและค่าปรับ งานทะเบียนควบคุมและเร่งรัดรายได้ งานทะเบียนทรัพย์สินและแผนที่ภาษี งานพัสดุ งานทะเบียนเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย (พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537)

ส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลภายในกองคลัง โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบพิจารณา ศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจเห็นเสนอแนะและดำเนินการปฏิบัติงานบริหารงานคลังที่ต้องให้ความชำนาญ โดยตรวจสอบการจัดการต่าง ๆ เกี่ยวกับงานคลังหลายด้าน เช่น งานการคลัง งานการเงินและบัญชี งานจัดเก็บรายได้ งานรวบรวมสถิติและวิเคราะห์งบประมาณ งานพัสดุ งานธุรการ งานจัดการเงินกู้ งานจัดระบบงานบุคคล งานตรวจสอบรับรองความถูกต้องเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน งานรับรองสิทธิการเบิกเงินงบประมาณ การควบคุมการปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาทรัพย์สินที่มีค่าและหลักฐานการแทนตัวเงิน พิจารณาตรวจสอบรายงานการเงินต่าง ๆ รายงานการปฏิบัติงาน สรุปเหตุผลผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ พิจารณาวินิจฉัยผลการปฏิบัติงาน มีพนักงานส่วนตำบล เป็นเจ้าหน้าที่ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างในสังกัด เป็นผู้ช่วยรวมตลอดถึง การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามอำนาจหน้าที่จากผู้บังคับบัญชา ดังนี้

5.2.1 งานธุรการ

5.2.2 งานการเงินและบัญชี

5.2.3 งานพัฒนารายได้

5.2.4 งานพัสดุและทะเบียนทรัพย์สิน

5.3 ส่วนโยธาส่วนโยธา หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานก่อสร้างประเภทบูรณะถนน งานก่อสร้างสะพาน เขื่อน ทดน้ำ งานข้อมูลก่อสร้าง งานออกแบบและควบคุมอาคาร งานประเมินราคา งานควบคุมการก่อสร้างอาคาร งานออกแบบและบริหารข้อมูล งานประสานสาธารณูปโภค งานประสานกิจการประปา งานไฟฟ้าสาธารณะ งานระบาย และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย (พ.ร.บ. สถาปัตยกรรมและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537) ส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลช่วยเองมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลภายในส่วนโยธา มีพนักงานส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ ลูกจ้างประจำและพนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดเป็นผู้ช่วยโดยปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับหนังสือรับ-ส่งต่าง ๆ ของส่วนโยธา งานก่อสร้างและบูรณะถนน งานก่อสร้างและบูรณะสะพาน งานก่อสร้าง งานปรับปรุง บูรณะและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างสาธารณะ งานเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงาน การสำรวจ ออกแบบ การจัดทำข้อมูลด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบและเขียนแบบ การตรวจสอบการก่อสร้างงานควบคุมอาคารให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ และหนังสือสั่งการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง งานสำรวจออกแบบ เขียนแบบต่าง ๆ งานการก่อสร้าง โดยได้รับอนุญาต ตาม พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติมฯ ตลอดจนกำหนดหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การขุดดิน-ถมดิน ตาม พ.ร.บ. ขุดดินและถมดิน รวมตลอดถึง การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามอำนาจหน้าที่จากผู้บังคับบัญชา ดังนี้

5.3.1 งานธุรการ

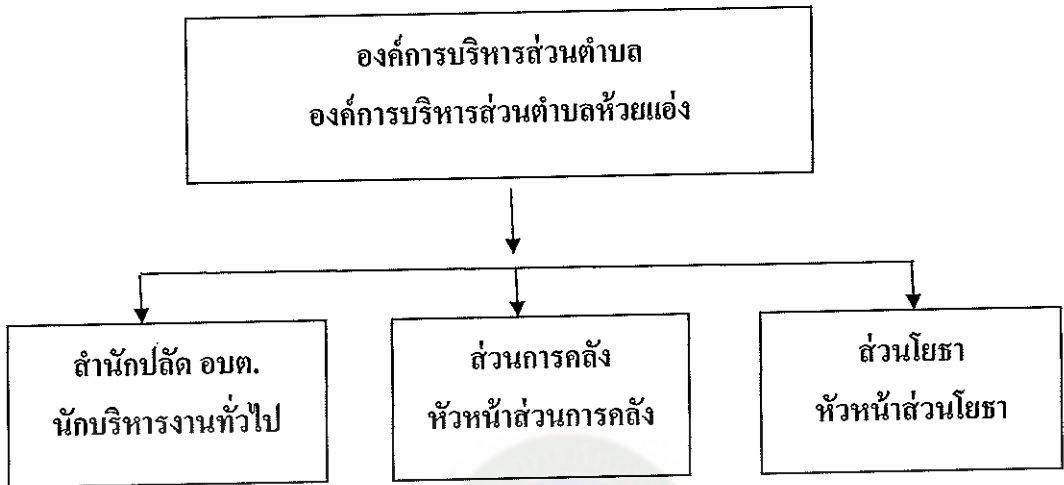
5.3.2 งานสำรวจและออกแบบ

5.3.3 งานสาธารณูปโภค

5.3.4 งานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ

5.3.5 งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม

โครงสร้างหน่วยงาน

ปลัด อบต.

บุคลากร

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ฯ

เจ้าหน้าที่ธุรการ

เจ้าหน้าที่ป้องกันฯ

นักพัฒนาชุมชน

นักวิชาการศึกษา

นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ

ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน

ผู้ช่วยธุรการ

ครูผู้ดูแลเด็ก 3 คน

พนักงานรักษาความปลอดภัย

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. 3 คน

นักการภารโรง

แม่บ้าน

หัวหน้าส่วนการคลัง

เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี

เจ้าหน้าที่พัสดุ

เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้

ผู้ช่วย จนท.จัดเก็บรายได้

หัวหน้าส่วนโยธา

นายช่างโยธา

ผู้ช่วยช่างโยธา

เจ้าหน้าที่ธุรการ

พนักงานขับรถ

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างหน่วยงาน

ที่มา : พ.ร.บ. สถาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธ์ (2546 : 58) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ด้านนิชิธรรมประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมในการออกข้อบัญญัติตำบล แต่ใช้ช่องทางของตัวเองแทนคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุณธรรม ผู้บริหารและพนักงานส่วนตำบลไม่เคยถูกร้องเรียน และให้บริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ ด้านความโปร่งใส มีกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายรูปแบบ ด้านการมีส่วนร่วม ในหลายกิจกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้านความคุ้มค่า องค์การบริหารส่วนตำบลคงบังจัดซื้อจัดจ้างต่ำกว่าราคากลางที่ตั้งไว้ มีระบบการตรวจสอบการใช้งบประมาณ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนตรวจสอบการใช้งบประมาณ

นพพล สุรนักรินทร์ (2547 : 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่าภาพรวมอยู่ในเชิงบวกเมื่อเปรียบตามปัจจัยด้านบุคคล ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ใน อบต. ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจใน อบต. แต่ปัจจัยด้านขนาดของ อบต. มีความสัมพันธ์กับด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.

สุกัตรา วิมลสมบัติ (2548 : 76) ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ได้มีผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ได้มีการบริหารงานโดยการนำหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชยสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น และได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลและจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชยประสบความสำเร็จได้ เกิดจากปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำหรือผู้บริหาร ปัจจัยด้านทีมงานหรือองค์กร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะร่วมมือร่วมใจพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ในการดำเนินงานของทั้ง 3 ปัจจัยนั้นมีการนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มากำหนดเป็นแนวนโยบายในการปฏิบัติ

สุรชัย นาทองไชย (2548 : 78) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการบริหารงานคณะเทศมนตรีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาตำบลชัยภูษา อำเภอท่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งที่มีจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลชัยภูษาและประชาชนในเขตเทศบาล ต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าคณะเทศมนตรีบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่างพอใจ เห็นด้วยที่คณะเทศมนตรีนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน

จตุพร ผ่องสุช (2550 : 84) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด จากกลุ่มประชากรในเขตพื้นที่ตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง จำนวน 357 คน พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลประชาชนโดยรวมและรายได้ต่อเดือนมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างแต่ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วย โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .5

ทศสุนีย์ ไตมี (2550 : 67-69) ทศณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ทศณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานโดยใช้หลักนิติธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรดิตถ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 5 การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของ อบต. ได้ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก โดยใช้หลักคุณธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 3 พนักงาน อบต. ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก โดยใช้หลักความโปร่งใสในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 1. อบต. มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่สำคัญที่ประชาชนควรรู้เช่น ข้อบังคับตำบล ข้อบัญญัติงบประมาณ และการจัดซื้อ/จัดจ้าง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 4. อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก โดยใช้หลักความรับผิดชอบ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 4. อบต. นำโครงการ กิจกรรม ที่เสนอโดยประชาชน ประชาคมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก โดยใช้หลักความคุ้มค่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 5. อบต. มีการประกาศกำหนดเวลาแล้วเสร็จใน

การบริการให้ประชาชนผู้ใช้บริการทราบ และข้อ 1 อบต. ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้างโดยมุ่งเน้นให้เกิดการประหยัดงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก

บวร วิเศษสุนทร (2550 : 65) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จากผลการ วิจัย
 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใน
 อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับ
 มาก จำนวน 5 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน เรียง ลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย
 ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณ ธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการ
 มีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความ โปร่งใส เปรียบเทียบความคิดเห็นของ
 ประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ โดยรวม
 ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักความ โปร่งใส มี
 ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ประชาชนเพศหญิงมีความคิดเห็น
 มากกว่าประชาชนเพศชาย ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความ
 รับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า ไม่มีความแตกต่างกัน จำแนกตามอายุโดยรวมและจำแนกราย
 ด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา
 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาสนา ธรรมจักร (2550 : 59-64) ได้ศึกษา การศึกษาสภาพและปัญหาการ
 ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ โดยมี
 วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การ
 บริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่และเพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
 พนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ โดยผลการศึกษาพบว่า สภาพการปฏิบัติงาน
 ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักการมีส่วน
 ร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน
 พบว่า หลักความ โปร่งใส เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักนิติธรรม หลัก
 คุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

สมบัติ ภูศรีฤทธิ์ (2553 : 98-99) ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของ
 ข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย
 สรุปผลการศึกษา ดังนี้ ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
 องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย พบว่าข้าราชการมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก

กรรมวิธียาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย คือควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทุกด้าน ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ควรประสานพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทุกช่องทาง และควรรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนก่อนดำเนินงาน

งานวิจัยต่างประเทศ

คลาร์ก (Clarke, 2011 : 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจนถือเป็นกุญแจสำคัญ การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแต่ยังคงมีปัญหายังคงจากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวก

อาซามาต (Azamat, 2002 : 69) ได้ทำการวิจัย Good governance and Market-based : a Study of Bangladesh ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาภิบาลได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อใช้พัฒนาประเทศกำลังพัฒนา ตัวชี้วัดทั้ง 6 อย่างหลักธรรมาภิบาลทำให้ทราบว่าธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดซึ่งหลักการนี้กระจายไปทั่ว โดยเฉพาะหลักการความรับผิดชอบต่อหลักการที่ทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน การเพิ่มประสิทธิภาพของรัฐบาลการมีหลักนิติธรรมที่ใช้ควบคุมการคอร์รัปชั่น การวิจัยครั้งนี้พบว่า การขาดธรรมาภิบาลส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและความยั่งยืนในเรื่องของการปฏิบัติตลอดภายในประเทศ ซึ่งการดำเนินงานโดยภาคเกษตรกรรมของบังกลาเทศการปฏิรูปครั้งนี้

ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการได้รวบรวมผลิตภัณฑ์ข้าวและปรับปรุงเงื่อนไขหลาย ๆ อย่างเกี่ยวกับข้าว เพื่อให้เกษตรกรได้เพิ่มรายได้ผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นในเร็ว ๆ นี้คือการขยายผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน บางครั้งก็มีราคาสูงกว่าที่ควรเป็นปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะทำลายแนวทางแนวทางการปฏิรูปครั้งนี้ แต่ก็เป็นการทำลายความมั่นคงอีกด้วยและนอกจากนั้นแล้วก็ยังพบอีกว่าปัญหาหลาย ๆ อย่างนี้เกิดมาจากการขาดหลักนิติธรรมและการควบคุมการตรวจสอบการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่และรวมถึงการนำหลักทั้ง 6 ประการของธรรมนูญ

แนนดา (Nanda, 2003 : 66-71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ธรรมนูญสากล ผลการวิจัยพบว่า

ยังไม่มี การสร้างธรรมนูญสากลตามความหมายอย่างแท้จริง ตลอดระยะเวลา ค.ศ. 1980-1990 บรรดาประเทศหรือสถาบันที่ให้การสนับสนุนมีแนวโน้มว่าจะให้การช่วยเหลือการปฏิรูปประเทศที่รับการช่วยเหลือเหล่านั้นเพิ่มมากขึ้นแต่ส่วนใหญ่แล้วประเทศที่รับการช่วยเหลือยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายในครั้งนี้อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วก็ยังไร้ผลและยังมีการเลือกปฏิบัติอยู่ตามที่เรารู้จักกัน ปัญหาเหล่านี้ประเทศที่ให้การช่วยเหลือจะเรียกร้องให้ประเทศที่รับการช่วยเหลือแสดงปัญหาที่ยุ่ยากในการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมให้ที่ประชุมได้รับทราบเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงและนำไปสู่การแก้ไข จากการศึกษาวิจัยได้พบว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประเทศที่รับการช่วยเหลือคือไม่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ และพอจะเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจดำเนินงานตามหลักธรรมนูญได้ซึ่งจะรวมถึงการขาดเสถียรภาพทางการเมืองหลักกฎหมาย หลักการควบคุม การทุจริตและหลักความรับผิดชอบที่ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติ และการศึกษาวิจัยยังพบว่าถึงแม้จะมีการดำเนินงานตามหลักธรรมนูญในประเทศกำลังพัฒนาแต่ระดับความยากจนของประเทศเหล่านั้นก็ยังมีอยู่สูง ตลอดจนการบริหารงานที่ไร้ประสิทธิภาพก็ยังเป็นประเด็นปัญหาหลักในการใช้หลักธรรมนูญในองค์กร ซึ่งจะเชื่อมโยงไปหาประชาชนและการเลือกปฏิบัติเป็นเรื่องที่แก้ไขยากพอสมควร เพราะเป็นเรื่องบริบททางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ และประเทศที่รับการช่วยเหลือ

คิมเมท (Kimmet, 2005 : 78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมนูญมาใช้ในระบบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ งานวิจัยนี้พบว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้วหลักธรรมนูญได้นำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยนี้เกี่ยวกับหลักธรรมนูญไปใช้ในประเศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศนี้ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศไปและเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาโดยศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมนูญ

ไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาลในการเลือกตั้งในปี 2004 ซึ่งพบว่าหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูปการปกครอง นอกจากนี้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการพัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่บ้านเมืองมีความแน่นอนและเศรษฐกิจคืบชันเพื่อเป็นรูปแบบการบริหารใหม่ ๆ และก่อนให้เกิดการพัฒนาทางประชาธิปไตย ซึ่งนั่นก็คือหนึ่งในจุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมาภิบาลนั่นเอง

เทเนเกส (Tennekes, 2005 : 69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังคมสงเคราะห์และหลักธรรมาภิบาลมาใช้วิเคราะห์แนว นโยบายในประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศเยอรมันนี้ พบว่าหลังจากสงครามเย็นผ่านไปแล้วประเทศทั้งสองได้กำหนดนโยบายในการดูแลประเทศในโลกลที่สาม โดยนักสังคมสงเคราะห์ได้นำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของประเทศทั้งสองแต่ยังขาดความเข้าใจในการกำหนดรูปแบบการประเมินเพราะการกำหนดคุณศาสตร์ในกระบวนการจัดทำนโยบายมีการแยกย่อยออกเป็นส่วน ๆ มากเกินไปและยังขาดความเข้าใจในความหมายของธรรมาภิบาล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่าหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในเชิงของกลยุทธ์และการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายนั้นจัดว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นป็นองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชนอื่นจะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานนั้นมีความเจริญก้าวหน้าทำให้การพัฒนาหรือการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในทุก ๆ ด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเสมอภาค มีความเป็นธรรม มีความโปร่งใส มีความคุ้มค่า รวมถึงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและสามารถตรวจสอบ ได้นอกจากนี้ยังเรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการพัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่บ้านเมืองและเศรษฐกิจคืบชันเพื่อเป็นรูปแบบและหนทางในการบริหารประเทศเนื่องจากหลักธรรมาภิบาลช่วยสนับสนุนการเมือง การปกครองซึ่งแนวคิดของหลักธรรมาภิบาลที่ใช้ในการบริหารงานการเร่งรัดหาข้อยุติสำหรับกรอบความหมายของหลักธรรมาภิบาลอาจมีการผสมผสานแนว คิดเพื่อใช้ในการสร้างหลักการที่ชัดเจนและมีเอกภาพซึ่งอาจเรียนรู้การใช้ธรรมาภิบาล จากต่างประเทศและนำสาระที่เป็นข้อความมาทำการปรับใช้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลแม้ว่าบางกรณีอาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับลักษณะบางประการของวัฒนธรรมไทยที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในสังคมไทยแต่ก็สามารถผ่อนคลายปัญหาดังกล่าวโดยมีการปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย